

MÉHÉSZETI

KÖZLÖNY

Kolozsvár 1918.

December.

XXXIII. évfolyam

12. szám.

Az Erdélyi Méhészegyesületek hivatalos közlönye.

Kiadja az Erdélyrészi Méhész Egyesület.

Felelős szerkesztő: Győrfi István.

Az Erdélyrészi Méhészegyesület méhtelege.

Megjelenik rendszeres viszonyok között havonta legalább 1 ívnyi terjedelemben.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egy évre 10 K, félévre 5 K. Az Erdélyrészi Méhész-Egyesület tagjai az évi 10 korona tagsági díjért ingyen kapják. A lap szellemi részét érdeklő közlemények a szerkesztő nevére: Kolozsvár, Pap-utca 6. sz. küldendők. Pénzküldemények kizárólag a pénztárhoz (Kolozsvár, Bocskai-tér) irányítandók.

Tartalom: 1. Béke. 2. Talán semmiféle munkánál annyi helytelenséget el nem követünk, mint amennyit elkövetünk a méhészetnél. (Folytatás és vége). 3. Teendők a méhesben. 4. Egyesületi ügyek.

Árjegyzék az Erdélyrészi Méhész Egyesületnél megrendelhető tárgyakról 1918. szept.—dec. hóra:

Napiárak szerinti 10—15% árváltozás figyelembe veendő!

1. Országos méretű háromsoros egyes kaptár	58'—	kor.
2. " " " négysoros " "	63'—	"
3. " " " kettős " "	115'—	"
4. " " " hármás " "	161'—	"
5. Legújabb amerikai rendszerű fekvő kaptár keret (mérete 43×28 cm.)	140'—	"
6. Háromsoros Neisser egyes kaptár	92'—	"
7. Atmeneti kas ládával	20'—	"
8. Seprőgarat	25'—	"
9. Kerettartó láda	20'—	"
10. Napviaszolvasztó (pléh nélkül)	30'—	"
11. Keretszegezõ ráma (országos méretű)	5'—	"
12. Múlépragasztó deszka	1'50	"
13. Hármás kaptárhoz tetõ (deszkából) és talpazat	80'—	"
14. Keretléc 90 cm. hosszban (6 mm. vastagság, orsz. méret) darabja	—18	"
15. Keretléc 100 cm. hosszban, 7 mm. vastagságban darabja	—22	"
16. Keretléc 130 cm. hosszban, 7 mm. vastagságban darabja	—30	"
17. Melegágyablak-ráma	30'—	"
18. Keretfogó (Grand-féle)	6'50	"
19. Kaparó-vonó	5'—	"
20. Dr. Ványolós M.: „Erdély méhészetének története“	2'—	"
21. Méhészeti útmutató	1'—	"
22. Donáth-féle zsilipes kaptár (Donáth Aladár méhésztanár szabadalma)	140'—	"
23. Léptartó szekrény (120 orsz. keret számára)	70'—	"
24. Figyelõ kaptár (4 kerettel)	26.—	"
25. Anyanevelõ, 1-es szimpla falu 10 kerettel	19'—	"
26. " " " 4-es " " " 40 "	60'—	"
27. Rajszállító ládika	18'—	"
28. Méhcsalád szállító, 2 keret soros kaptár	80'—	"
29. Átmeneti láda kas nélkül	12'—	kor.

Egyesületi tagoknak, 22. pont alatti kivétellel, 10% engedmény jár.

Ezenkívül készít az egyesület megrendelésre, megegyezés szerinti árban, tervszerinti egész méheseket, bármilyen méretű kaptárakat és méhészeti eszközöket. A jelzett árak a mûhelyben értendõk, a vasutig és vasuton való szállítási díjakat a megrendelõ fizeti.

Minden ilyenmû megrendelés Dr. Balázs Ferenc postatanácsos, e. fõtítkárhoz küldendõ (Kolozsvár, Mészáros-u. 3 sz.)

TARTALOMJEGYZÉK.

1918.

Szakcikkek.

A méhek etetése cukorral: Dr. Balázs Ferenc	2
Hogyan mentettem meg méhcsaládaimat a biztos haláltól: Krausz Mózes	9
A méhek átlakolása: Kozma Miklós	10
Szakvélemény a méheknek cukorral való etetéséről: Donáth Aladár	28
A viasmoly: Alvinczi	45, 59
A kerettartó szekrény és különböző alkalmazása: Krausz Mózes	47
Méhesből: Szerkesztő . . . . . 52, 68, 86, 97, 123, 159.	177, 191
Nagy keretes kaptár: Nagy Ferenc	77
Anyanevelők felhasználásáról: Csongvay Ferenc	91
Nagy keretes kaptár: Hartviger Ágoston	96
Méz és hamisítása: Dr. Uhlyarik János	106, 138
Hogyan lakoljuk át a méheket: Márk Mihály	118
Az ályanys családok kezeléséről: Mész	157
Talán semmiféle munkánál annyi helytelenséget el nem követünk, mint a mennyit elkövetünk a méhészetnél: Apáthy Miklós	171, 183
Mi okozza a méhek pusztulását télen: Mész	175

Vegyesek.

Jövő: Szerkesztő	1
Jövő képe: Márk Mihály	8
Reflexiók a tordai vándorgyűlésről: Balázs Ferenc	12
Tordai vándorgyűlés	13, 18
Új egyesületek	14, 166
A méz mint szívbj elleni gyógyszer	14
Karácsonyfát állított az Erdélyrészi Mész Egylet	14
Egy élet eszme: Szerkesztő	17
Amerikai gondolat: Dr. Fényes Kálmán	38
Cukor ügy	39
Teremtünk új erőforrásokat: Szerkesztő	41, 73
Magyar méhészek szövetségének első gyűlése	43, 169
Székelyföldi méhészeti tanfolyamok	55, 58, 166

Sajtó-alapunk	57
Tudósítás Nagy-Károlyból: Dósa István	62, 130
Tavaszi fuvalmak: Dr. Fényes Kálmán	63
Esván bá nyüszkölődései a galambbugos kapu alatt Esván bá	35, 49, 66, 83, 95, 121, 162
Hamisított méz próbája	70
Kitűnő ojtó viasz	70
Glóssák: Dr. Fényes Kálmán	81
Felhívás: Gál Imre	85, 120, 164
Mondják	87, 100, 123, 163
Sok kicsi sokra megy: Hartviger Ágoston	92
Választóviz készítése a múltép öntéshez: Krausz Mózes	93
Válasz Guesó Ferenc urnak: Győrfi István	101
Vasutasok egy éves méhészeti tanfolyama: Határjáró	126
Tartozásunk: Győrfi István	136
Méhészet Ukrajnában: Dr. Fényes Kálmán	137
Levélek: Balázs Ferenc	141
Ahol a méhek hordanak	144
Mulasztás vagy szándékosság	149
Uj méhészeti lap	165
A tordai vándorgyűlés epilógusa	178
Béke	182

Egyesületi élet.

Tagkizárás	39
Előfizettek	40, 71, 132, 147
Méhész Egyesület Csikban: Dongó	64
Udvarhelyvárm. Méhész Egylet közgyűlési meghívója	76, 129
Közgyűlési meghívó	105, 133
Udvarhelyvármegyei Méhész Egylet 1917. évi jelentése: Gál Imre	108
Dohány kiosztás	127, 145, 180, 192
Segélyezések	128
Erdélyrészi Méhész Egyesület 1917—18. évi zárszáma- dása és az 1918—19. évi költségelőirányzata	134, 135
Cukor kiosztás	146, 192
Az 1917—18-ik évi közgyűlés és évi jelentés: Dr. Ba- lázs Ferenc	150

Halálozás.

Vojt Miklós halála	70
Bokor Károly és Erdős Lajos halála	84

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYI MÉHÉSZEGYESÜLETEK ÉS A XII.—XIII. MÉHÉSZKER. VEZETŐSÉGÉNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE. * KIADJA AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ EGYESÜLET.

Felelős szerkesztő:
GYÓRFI ISTVÁN.

Társszerkesztő:
GÁL IMRE,
az udvarhelyvármegyei Méhészegylet titkára.

Béke!

Még nincs itt, de már útban van. Még messze van ugyan, de már közeledünk hozzá. Minden perc amely feléje visz, egy borzalmas és hiábavaló háborútól távolodik, minden perc azt a szent érzést erősíti szívünkben, amit a négy éves háború minden perce irtani akart. Egy meggyötört szív minden megkönnyebbülésével üdvözöljük a béke hajnalcsillagát. Egy sokat szenvedett és félreismert ország most végre megállhat a lejtőn, amelyen csuszni kezdett volt s egy sokat szenvedett és félreismert nemzet most végre elhajíthatja a fegyvert, mely az eke szarvát ütötte volt ki kezéből. Mert értsük meg, Mi nem lehettünk barátai sohasem a háborúnak. Egy olyan nemzet, melyiknek multja vér és vér, az érzi, hogy már elég volt. Amelyik nemzetnek multja szenvedés és kín, annak nem kell az újabb kálvária s ami minket a hadsorbba állított, az nem harci vágyunk volt, hanem megsértett önérzetünk. Amelyik nemzetnek kulturája csak pár száz éves az örökös nyugtalanság, harc miatt, az nem hív ki újabb háborút, mely lerombolja azt is, amit oly nehezen felépített... De hagyjuk! A béke közelít s a béke talán meghozza sokat szenvedett nemzetünknek is a rég áhított nyugalmat.

*

A méhészek között most egy éve kiütött harcnak is talán, talán vége lett és beállt a békesség.

Egy lényegében azonos két határozat felett meg nem értés folytán harcba keveredett Erdély és Magyarország méhésztársadalma. A szenvedélyek személyeskedés terére vitték a dolgot, összecsapott két munkás méh a végső harcra — de hála Istennek nem vitték a végletekig — belátták, hogy meddő a harc. S most mit csináltak?

Azt, amit minden okos embernek tennie kell, kezet fogtak egymással. Így volt helyesen! Egy amúgy is gyenge méhésztársadalmat vétek ilyen személyes harcokkal gyengíteni. Ha a köz java forog szemünk előtt, nem szabad a más haját kezünkben tartani. Ha pedig már kezünkben fogjuk, el kell eresztünk.

Hanem nekünk úgy tetszik, hogy vannak még egyesek, akik tovább akarják folytatni a harcot. Egy méhészlaptársunk pl. azt írja, hogy: „Az erdélyiek teljesen híján voltak minden gyakorlati tapasztalatnak“ s az ügy elmérgesedésének ez volt az oka. Távol legyen tőlünk, mintha ezt a meddő vitát újra felakarnók szítani, de mégis meg kell jegyeznünk, hogy Erdélyben a méhészet éppen oly régi, mint hazánk bármely vidékén és itt is vannak úgy gyakorlati, mint elméleti méhészek, s a „Méhészeti Közlöny“ hasábjain nemcsak elméleti, hanem gyakorlati tapasztalaton alapuló cikkekben is védjük igazunkat s amit a cukor kérdéssel kapcsolatosan mondtunk és állítottunk, azt most is fenntartjuk. Ne higgye tehát senki se, hogy Györfi István és Takács Gyula által az egymásnak nyújtott békejobb a tordai határozat visszavonását jelentené, mert ezt a békét az a személyeskedő háború tette szükségessé, amelyet nem egyesületek vívtak, hanem lapszerkesztőik. S ha most e mindnyájunk által nagyrabecsült férfiak kezet fogtak egymással, az nem változtatja meg az egyesületek eddigi állásfoglalását. (Tulajdonképpen a harcra ok sem volt, aki elolvasta a tordai határozat szószerinti s jegyzőkönyvileg hitelesített szövegét, mindjárt meggyőződhetett arról, hogy lényegében egyetért az egész méhésztársadalom.)

Legyen tehát vége a harcnak — nyújtsunk mindnyájan egymásnak békejobbot — legyen békénk tartós, értsük meg egymást s küzdjünk a méhészet jövőjéért s ne egymás ellen.

Most egy évet zárunk, ami volt a múltban, arra vessünk fátlyolt s törődjünk a jövővel, mert nem tudjuk, mit hoz sanyargatott hazánkra. Tartós békét, szeretetet, egyetértést várunk, remélünk! Isten, a magyarok Istene legyen velünk s segítse révpartra hanykodó hajónkat!

Rokkant katonáknak a lapot ingyen küldjük!

**Talán semmiféle munkánál annyi helytelenséget el
nem követünk, mint a mennyit elkövetünk a
méhészetnél.**

(Folytatás és vége.)

Kapóra jött aztán Doka Lorántnak a „Méhészet“ folyó évi 2. számában a „virágpor, herék és a rajzási ösztön“ című cikke a Dächsel fejtegetéseiről.

Nem érzem magamat hivatva arra, hogy a Gerstung „szerves felfogás“ elméletének állításaival tüzetesebben foglalkozzam, de mégis nehezen bírom megérteni, hogy a méh, a mely annyi jelét adta az okosságának, hogy nem egyed, nem egy külön lény, hanem csak egy szerv, hogy a méhcsalád egy test és a méh ennek a testnek csak egy szerve, hogy a méhcsalád minden munkálkodásának változásait a tápnyál mennyiségének és minőségének változásai idézik elő, stb. Hát mindezekre nem kívánok bővebben kiterjeszkedni, de azt már helyesnek és szükségesnek látom, hogy a telelő méhcsomót egy testnek tekintsük.

Igen szükségesnek látom azonban, már a leírt két kaptáromnál észlelt esetek okán is, hogy a rajzási hajlamról és a család meddőségére vonatkozó legujabb észleletekről és tapasztalatokról s ezek alapján felállított tételekről, az ügy érdekében, holmi egyet-mást leírják a Dóka Loránt cikke nyomán, mivel azok, amint a következőkben látni lehet, igen érdekeseek:

A kis szalmakas azért rajzik, mivel a múlt évben egészen kiépült dolgozó lépekkel.

A nagy tönkkas azért marad meddőnek, mivel a múlt évben csak félig épült ki s a következő évben az építkezés már nagyobb részt herelépekkel folytatódott.

Tehát a kis szalmakas nem azért rajzik, mivel nincs munkatere, hanem azért, mivel nincs herélépe és nincsen heréje.

A nagy tönkkas nem azért marad meddőnek, mert van bőven munkatere, hanem azért, mert van bőven herélépe és van bőven heréje.

A leírt egyik kaptárom nem azért adott a következő évben egy sipoló első raját, mert nem volt munkatere és heréje, hanem azért, mivel a két derék anya között a nép nem birt választani s két pártra oszlott, kirajzott.

A kis szalmakasnál jóval nagyobb keretes kaptárak azért adják bőven a rajokat, mivel a méhészek ezekből a mülépek segítségével teljesen kiküszöböli a herelépeket.

Tavaszkor és nyár elején, a bővebb méz és virágpórhátasága alatt, mint bővebben termelődik a tápnyal s ha ennek fölöslegét az építkezésnél és a herék táplálásánál fel nem használhatják, úgy a tápnyal fölösleg a méheket anyagölcsök építésére ösztönzi.

Tehát sok here, kevés raj, kevés here nagy rajzási hajlam. Vagy minél több a here, annál kevesebb az anyagölcse és minél kevesebb a here annál több az anyagölcse, mert a hereálcák és anyaálcák élleme fehérnyében és zsiradékban dúsabb tápnyalat igényelnek, mint a munkás álcák.

Ezekből kifolyólag az építmény e része legyen herelép, mert még az ilyen arányban nevelt herék sem csökkentik annyira a mézhozamot, mint a rajzás, mivel a herék inkább tápnyalból élnek, a mely nagyobbbrészt virágpórból készül. Így a herék elüzését a virágpórhátasága csökkenése idézi elő.

Ime, az eddig elmondottak alapján, bármely keretes kaptárt lehet a berendezés által, rajzóvá, vagy nem rajzóvá kezelni.

A hereköltést pedig csak a szűk tér miatt kellene a keretből kímélni, hogy az építkezésre és herenevelésre új tér nyíljon, mert az mégis hátrányos dolog, ha a kaptárak a méhészek akarata ellenére egyre-másra rajoznak.

Kemenes Antalné egymásra szegezett nagy kaptárja tehát azért rajzik, mivel a költőtérben is, a méztérben is, az üres tért egészen betöltötte kiépített méhlépes keretekkel, tehát abban nincsen kellő munkatér az építkezéshez, nincsenek herelépek, nincsenek herék. Vagy azért, mivel a méztérbe felrakott költésnél anyagölcsök épültek s azok a maga idejében nem lettek eltávolítva. A méztérben levő fiatal anyásnép aztán a költőtérben levő termékeny anyákat menekülésre kényszerítette.

Az egymás fölé helyezett két kis családjánál, az alsónak is, felsőnek is volt külön kijárója; de miután az alsó családból az anya a támadt résen felment a felső családkhoz, tagadhatatlan, hogy az alsó családnak már alul is és felül is volt kijárója.

Tehát a nagy, népes két anyás kaptárnál bátran lehet alkalmazni a két kijárót és fenn a tetődeszkánál a szöktetőt úgy, amint azt dr. Uhlyarík János leírja.

A középső kijárót a bő mézelés idejében nyitni meg, a melyen keresztül a méhek könnyen bejuthatnának a méztérbe is és a költőtérbe is s azokból könnyen szálhatnának el a nélkül, hogy a rácson át olyan nagy útat kellene megtenniök.

Kevesebb költségbe és kevesebb fáradságba kerülne, ha a legfelső keretsort a rostaszövet alkalmazásával anyanevelőbe rendezné be, amelynek kijárója lenne a tetőnél levő szöktető, hiszen e kis család bőven kapná a meleget az alatta levő nagy családtól. Aztán amidőn a fiatal anya már megtermékenyült, mint az alatta levő családdal teljesen egyszagút, azonnal lerakhatná az alsó család költőterébe s a rostaszövet eltávolításával, megnyílna a háromsoros méztér is; amidőn elzárná a tetőnél levő szöktetőt.

Az itt alkalmazott anyanevelőnél az lenne a legegyszerűbb és legtermészetesebb eljárás, ha amidőn a költőtérből a költés egy részét felrakjuk a méztérbe, ez a két tér ne legyen egymástól anyarácscsal elválasztva. A rácst mellőzzük mindaddig, amíg a fiatal anyás család a már termékeny anyával, az alatta levő törzssel nem egyesül. Amidőn a szöktetőt elzárjuk s némileg megnyitjuk a középső kijárót.

Amidőn aztán van bőven pergetni való készlet és a behordott méz már leszorította a költést az alsó keretsorokra, kiürítjük a felső tért s a helyére illesztjük a rácst.

Most a költéses kereteket a költőtérbe berakjuk s a méztért pedig — ha van — kiépített keretekkel s négy—öt drb. műlép-szalagos keretekkel kitéltjük.

Hogy aztán az egymásra szegezett nagy kaptárnál miért nincsen a háromsoros költőtérben lucsok, penész, az abból magyarázható meg, mivel az egymásra szegezett fenék deszkák között maradt sok rés minden irányban, amely réseken a felszálló meleg vízpáras levegő könnyen eltávolodhatik.

Dr. Uhlyarik szükségesnek látja azt, hogy a költőtérben 3 drb. egész keret is legyen. Ez kevés. Véleményem szerint, az országos méretű kaptár szélességét tekintve, a költőtérbe 7—8 egész keret kellene alkalmazni, még pedig azért, mivel az egész kereteken telelő méhcsomónak a helyzete sokkal előnyösebb, nagyobb csomóvá alakulhat és 35—36 cm. magas építményen a telelő csomón keresztül nem hatolnak át a keretlécek, amint áthatolnak a telelő méhtömegben a félkeretek lécei. Ha a család néptelen s a hirtelen beállott nagy hideg a méhcsomót az alsó keretsoron találja,

ha a nagy fagy huzamos ideig tart, a méhcsomó nem bír a keretléceken átvergődni, éhen hal. Míg az egész kereteken a néptelembb, gyengébb család nincs kiteve az ilyen eshetőségeknek s tavaszkor a költés minden akadály nélkül terjeszkedhetik lefelé. Az egész keretsoron gyorsabban fejlődik, gyorsabban népesedik.

Tehát a félkereteken telelő család legyen nagy, legyen népes, mivel csak az ilyen nagy és népes család tudja kifejteni az olyan nagy meleget, amelynek segítségével minden körülmények között, le bírja küzdeni azt a nagy nehézséget, amelyet a félkeretek lécei okoznak.

Mert nézzük meg, hogy mi különbség van két olyan gömb köbtartalma között, amelyek közül az egyik gömb tengelye fél olyan hosszú, mint a másik gömb tengelye. Épp ilyen arány van két olyan köbalaku testnél is, amelyek közül az egyik köbalaku testnek egyik éle fél olyan hosszú, mint a másik köbalaku test egyik éle.

Mivel ez utóbbiakkal főbeléleg is könnyen lehet számítani, tehát számítsunk ezekkel:

Ha egy köbalaku testnek egyik éle 5 cm. hosszú, akkor annak köbtartalma $= 5 \times 5 \times 5 = 125$ köb cm. Ha egy köbnek egyik éle 10 cm., két olyan hosszú, akkor ennek köbtartalma: $10 \times 10 \times 10 = 1000$ köb. cm.

Már mos ha egy köb cmeterre két méhet veszünk, az előbbi köbre 250, az utóbbi köbre pedig 2000 méh esik. Az utóbbi tehát nemcsak kétannyi, hanem nyolcszor annyi méhet számlál, nyolcszor annyi levegőt emészt, nyolcszor nagyobb meleget fejleszt, nyolcszor több vízpárát és szénsavat termel.

Az országos méretű fél keretsorba belefér egy olyan köb, amelynek egyik él körül, belül 17 cm. $17 \times 17 \times 17 = 4913$ köb cm., tehát számlál 9826 méhet. Ezzel szemben az egész keretekbe egy

A „Méhészet” szerkesztősége Ujpest

elvállalja a szállítását:

a Boczonádi-féle szabadalmazott 42-es vándor kaptárnak 24 NB kerettel, árjegyzék szerinti ában.

olyan kőb fér be, amelynek egyik éle körülbelül 22 cm. Kőbirtalma: $22 \times 22 \times 22 = 10648$ kőb cm. Számlál 21296 méhet, kétannyinál valamivel többet. De itt meg van még az a ki nem számítható nagy előny, hogy az építmény folytonossága két olyan magas.

A 9826 méhet számláló méhtömeg telelése a félkereteken még az összetett kaptároknál sem biztos, míg ugyanez a méhtömeg az egész kereteken, még az egyes kaptárokból is biztosan kitelel és gyorsan fejlődik, ha van megfelelő élelme.

Tehát nemcsak a kaptárt és költőteret kell megnagyobbítani, hanem a költőtérben a keretet is úgy, hogy a félkeretek továbbra is használhatók legyenek.

Ki nem lehet számítani, hogy mekkora előny a családra nézve és mekkora haszon a méhészre nézve, ha a költőtérben a család egész kereteken telel.

Már most lássuk hogyan kellene dr. Uhlyarik kettős nyolcsoros kaptárát egy nagy kaptárrá átalakítani:

A jobb oldali négysorosnak a legfelső keretsora legyen az anyanevelő, jól elzárva az alatta levő keretektől. Az anyanevelő kijárója legyen a tetődeszkánál levő furat. Ezt benépesíthetjük egy utórajjal, vagy a már kirajzott családtól elvett egyetlen anyabölcsős érett költéssel és néppel, amelyet utóbbi esetben egy pár napig itatni, esetleg etetni is kell. Ez után a legújabb Kemenesné-féle anyaujítást a legkönnyebben eszközölhetjük, ha ebben az anya már megtermékenyült.

Az anyanevelő alatt legyen a költőtér, amelyet egy előrajjal népesítünk be már az anyanevelő benépesítése előtt. Ebbe alul jöjjenek az egész keretek és ezek fölé a félkeretek.

A baloldal az egész négysoron legyen a méztér. Az anyarács a közfalba vágott nyílásra függélyesen legyen elhelyezve. A kijáró alul kettős legyen, az alsó színellen a fenékdeshkával; de ez úgy legyen kivágva a kellő hosszúságban a közfaltól jobbra is, balra is, hogy azon a méhek a költőtérbe is, a méztérbe is könnyen bejuthassanak s azokból könnyen elszállhassanak.

Ha már a benépesítés első évében óhajtjuk a méztér mielőbbi igénybe vételét, akkor a következőleg járunk el:

Az anyarácsot megnyitjuk, a méztér minden kijáróját jól elzárjuk.

A már első rajot adott családoktól érett költést szedünk el,

pótolva ezeket kiépített keretekkel. A kiszedett keretekről a népet vissza seperjük s ezekről az anyabölcsőket gondosan eltávolítjuk. Az így nyert költést, a melyen anyabölcsők nem épülhetnek, berakjuk a nagy kaptár mézterébe felülről három sorban váltogatva műlépszalagos keretekkel, a melyek alá az alsó sorba kiépített kereteket helyezünk. Ezt így folytatjuk s ha látjuk, hogy már nagyon népes a család, legvégül be kell nyújtani még 4—5 keret hereköltést is, hogy a rajzási hajlam a bő építeni való mellett is fel ne ébredjen.

A midőn a méztér így be van töltve s az már eléggé népes, a méztér alsó kijáróját megnyitjuk.

Ha pedig olyan érett költéssel nem rendelkezünk, akkor a kaptároktól elszedett nép nélkül behelyezendő költéssel szintén fokozatosan járunk el, de ezekről a nyolcadik napon a netán épült anyabölcsőket okvetlen be kell szedni.

Bátorkodom megjegyezni, hogy a midőn az anyanevelő népe az alatta levő nagy családdal már egyesült, a költőtér szintén négysorosrá lett, a midőn a forró napokon, ha a család nagyon szellőztet, a szóktető nyitva maradhat. Később aztán, a midőn már a forró napok elmúltak, ezt a szóktetőt, amely az anyanevelő kijárója volt, elzárjuk s a kaptár közepe táján levő kijarót, a szükséghez mérten megnyitjuk. Őszkor aztán az anyanevelő kereteit, amelyek bizonyára jól meg vannak terhelve, elszedjük, hogy így az anyanevelő a jövő évre készen álljon s a családot ez alatt teletetjük, amely a térben legalul van, egy sor egész keret s e felett egy sor félkeret, a midőn a középső kijárat is elzárva telelőre megmarad a két alsó kijáró felső része. Így a tél folyamán a lehullott méheket a kijárón át nem kell kitakarítanunk s a család az elfulladásától mégis biztosítva van.

A négy soros méztér kiürítése előtt a rácsot egy bádoggal lemezzel elzárjuk, a szóktetőt megnyitjuk s végül a méztér kijáróját is elzárjuk, ha kívánatosnak látjuk azt, hogy a méztérből a méheknek legalább a nagyobb része eltávozzék.

A jövő évben a már két anyás nagy családdal a következőleg járunk el.

Az anyanevelőt benépesítjük, de ezt megelőzőleg, lehető korán, az ablakhoz 3 drb. műlépszalagos keretet rakunk be, hogy a család minél előbb építhessen és hereket nevelhessen.

Amidőn ezek már kiépültek, rendbe hozzuk a méztért. Az

anyarácsot felszabadítjuk s a méztér kijáróit jól elzárjuk. A kiépített keretkből a tisztán hereköltéses kereteket a méztérből kiszedjük s ezeket műlépszalagos keretekkel pótoljuk. Az így nyert hereköltést berakjuk néppel együtt a méztérbe felülről lefelé három sorba. Ezek mögé jöjjenek a műlépszalagos keretek s ezek alá az alsó sorba kiépített keretek. Ezt így folytatjuk mindaddig, amíg a költőtér és méztér területének $\frac{1}{6}$ része hereköltéssé fel nem növekedett. Ekkor a méztért, ha van, kitéltjük kiépített keretekkel s a méztér alsó kijáróját megnyitjuk.

Ha csemege mézet óhajtunk nyerni, az ujonnan épült kereteket nem pergetjük ki. Ezek, ha az időjárás kedvező, megtelnek, sőt megtelnek még a herelepek is a herenevelés idejének banyatlásával.

Ezeknek alapján az országos méretű kaptárak megnagyobbításánál, helyesebben járunk el, ha azokat nem egymásra szegez-zük, hanem ha azokat egymás mellé erősítjük, amidőn a kijárót a közfálnál úgy vágjuk ki, hogy azon a méhek a méztérbe is, a költőtérbe is könnyen ki és bejárhassanak.

Ha két drb. négysorost állítunk össze, ez a már leirtak szerint rendezendő be és aszerint kezelendő.

Ha egy négysorost egy háromsorossal állítunk össze, akkor szintén jobbról lesz a költőtér, felette az anyanevelővel és balról a háromsoros méztér.

Ha két drb. háromsorost állítunk egybe, a jobbfelöli egész tér lesz a költőtér, a balfelöli rész felső keretsora lesz az anyanevelő. Ebből, amidőn már a fiatal anya megtermékenyült, az anyát a költéssel, néppel át kell rakni a költőtérbe, mivel ennek népe az alatta már rég megnyitott méztéren át a nagy család népével már egyszagúvá vált. Amidőn aztán a méztér is három sorossá alakul.

Ezt azért kell így kezelni, mivel az ilyen két anyás nagy család már kezdetben igényli az egész jobboldali részt. Ebben telel egész kereteken az ezek fölött elhelyezett félkeretekkel.

A meddőség szempontjából itt is arra kell ügyelni, hogy mindkét rész területére $\frac{1}{6}$ résznyi hereköltés essék.

Ha egy ilyen nagy kaptárt a méhek leszédítése nélkül átlakolással óhajtunk benépesíteni, a következőleg járunk el:

Egy darab deszka lapon a négy szeglet közelében, valamint a deszka végéhez szegeket verünk be úgy, hogy azok 1 cm.-re

kiálljanak. Most a deszkadarabot a négy lábára állítjuk és ráerősítünk, ha a kaptár mélysége engedi, hideg építmény szerint 5—6 drb. kiépített keretet.

Ez elkészülvén, egy népesebb, ha lehet egy éves anyás családot kirakunk a bakra s ugyan azon renddel a nagy kaptárba helyezük, felfnyitjuk a kijárót s az ablakot és ajtót a helyére illesztjük.

Most a kiürített kaptárba betoljuk a deszkalapra erősített kereteket a homlokfalig, amely alatt és amely előtt, a bevert szegyek folytán, a méhek szabadon közlekedhetnek.

A kaptárban maradt és a hazatérő méhek a betölt kereteken elhelyezkednek. Este felé aztán a deszkalapot a reá erősített keretekkel a nagy kaptár kijárója elé állítjuk az élükkel a kijáró felé vízszintes helyzetben. Ezt legkönnyebben egy zsinor segítségével eszközölhetjük, amidőn a deszkalap egyik vége a röpdeszkan pihen, a másik végét pedig a nagykaptár homlokfalára csavart felfordítóhoz kötjük fel a deszkalaphoz erősített zsinorral. A méhek aztán egy pár kopogtatással ösztönöztetve a kijáron bevonulnak a nagy kaptárba. Másnap reggel a deszkalapra erősített kereteket visszahelyezzük a kiürített kaptárba s a reá gyűlt méheket este, a már leírt módon, bebocsátjuk a nagy kaptárba. Miután ezt 4—5 napon keresztül megismételtük, a kiürített kaptár ablakát és ajtaját eltávolítjuk, a kereteket már be nem helyezzük. Ebből a nyílt kaptárból aztán a még idetévedt méhek kiszállanak s az új helyükre repülnek.

Ha az átlakolást olyan időben hajtjuk végre, a midőn már herék bőven mutatkoznak, a kiürített kaptárba a negyedik napon egy műrajt helyezhettünk, el a mely azonnal rendelkezik kijáró méhekkal.

Mindazonáltal a műraj legyen népes, bőven ellátva költéssel és kiépített keretekkel, mivel csak az ilyen műraj képes derék, tenyészképes anyákat nevelni.

Ha aztán azt óhajtjuk elérni, hogy a műraj ne rajozzon, hanem dusan mézeljen, a nyolcadik napon az anyabölcsőket, egy legszebbnek a kivételével leszedjük.

Hangsúlyozni kívánom, hogy a nagy kaptárba átlakolt családnak adjunk alkalmat az építkezésre is műlépszalagos keretekkel, nehogy a rajzasi hajlam ennél felébredjen. Nemkülönben a műrajnak is adunk egy pár ilyen keretet, sőt helyesen járunk el, ha a műrajnak adunk még egy pár hereköltéses keretet is.

Az ilyen anyabölcső nélküli erős és népes műrajat legelőnyösebben és legkönnyebben egy népes családnak rajállapotba való helyezése által létesíthetünk.

Elszedjük ugyanis az ilyen családnak az anya és egy pár fiasítási keret kivételével az összes építményét méhekkel együtt, hiszen a kijárók legnagyobb részt ugyanis visszarepülnek a megszokott helyükre.

Ha építtetni óhajtunk a rajállapotba helyezett családdal, műlépszalagos kereteket nyújtunk be. Ez alkalommal lehet a műlépszalagos egész kereteket méhlépekkel gyorsan kiépíttetni. E célból szükséges az egész keretek fölé és mögé 3—4 drb. kiépített herelépes keretet is benyújtani, hogy a méhek már rendelkezvén kiépített herelépekkel, annál több méhlépet építhessenek.

Borberek

Apáthy Miklós.

Teendők a méhesben.

A tél elég korán beállott. Igaz hogy enyhe s vannak napok mikor déltájt az oda tűző nap verőfényen helyeken megbolygatja méhcsaládaink nyugalmát s egyet-egyét kicsal. A levegő nyirkos, sok a lecsapodás a kaptárokban, ami a méhek által el nem fődött lépek penészedését idézi elő. Teendők a méhesben most nem sok. Főkép ügyelnünk kell arra, hogy az egerek be ne jussanak a röpnyugra. E célból úgy kell elzárni, hogy levegőt a méhcsalád bőven kaphasson, de az egér ne férhessen be, mert ha befér többed magával megy, s a családot állandóan nyugtalanítja, a lépeket összerágja, a mi a méhcsalád pusztulását okozza. Az egerek összefogdosására használjunk zajtalan egérfogót, mert a zajjal járó egérfogó, vagy macskák szabad ugrándozása háborgatja a méhcsaládot, többet fogyaszt s ki van téve a vérhas veszedelmének.

Az idén több méhcsalád szorult etetésre — főkép a rajok közül. Ezek a családok bizony-bizony sokat is fognak szenvedni a hadi kószttól, főkép ha tisztán és nem mézzel vegyítve volt felétezve a cukor. Ezekre a családokra főkép legyen gondja minden méhésznek s tapasztalatait közölje a szerkesztőséggel. Ha a cukorral telelt méhcsaládoknál, nyugtalanítást, vagy sirást észlelné a méheszka, célszerűnek vélem a mézkamrába egy üvegbe egyik fedődeszka felvételével hígított, langyos méz beadását, ezzel segíthetünk a családon. Ha az üveg vagy etetővályu tartalma kifogy ujjal pótlendő, mert ez annak a jele, hogy a keretekben lévő cukorméz élvezhetetlen, romlott, vagy cukros.

Most szedjük elő a javításra szoruló méhészeti eszközeinket

s kellékeinket, olvassuk ki viasz-törmelékeinket, tisztítsuk meg üres kaptárainkat és kereteinket s ha mülép-présünk van a tél folyamán, január, február havában dolgozzuk fel viaszunkat müléppé, hogy a tavasz beáltával rendelkezésre álljon.

Olvasgassuk a szaklapokat és méhészeti szakkönyveket, mert a csak gyakorlati vagy elméleti méhészet egymagában nem vezet kellő eredményre.

Egyesületi ügyek.

Lapunk késői megjelenéseért elnézést kérünk. Ennek oka, hogy szerkesztőnknek hirtelen hosszabb 2—3 hónapos útra kellett mennie. Hazafias kötelességet teljesít, — mert most a „haza mindenekelőtt“. Ebből kifolyólag valószínű, hogy a januári és februári számok is késnek, esetleg összevont számban fognak megjelenni.

Dohány kiosztás. A dohány kiosztást Egyesületünk folytatja. Akik még nem kaptak, személyes jelentkezés, vagy megbízottjaik útján Kolozsvárt, Bem-utca 9. szám alatt átvehetik. Szívesen küldenek postán, de sajnos amint már tapasztaltuk egy harmada sem jut rendeltetési helyére s így kénytelenek voltunk a postai küldést beszüntetni.

Cukor kiosztás. Az egyesület részére őszi etetésre engedélyezett 25 q cukorból sajnos nagyon kevesen részesülhettek. Akik nem kaptak előjegyzésbe vétettek s amennyiben a tavaszi etetésre újabb cukor engedélyeztetnék első sorban abból a már előjegyzettek részesülnek.

Kaptárok és más méhészeti eszközök megrendelése. Központi műhelyünk állandóan dolgozik. Akinek előreláthatólag jövő tavaszra valamire szüksége lesz helyesen teszi ha már most megrendeli, hogy elkészíthessük, s ha a szállítási viszonyok normálisok lesznek idejekorán feladhassuk. Az árjegyzéket a címtábla belső oldalán közöljük.

A Méhészeti Közlöny utóbbi számait többen reklamálják, különösen a megszállott helyekről. Mi mindenkinek megküldöttük a rendes számot — de úgy látszik a forradalom sokat eltüntetett, még a pótlásokat is. A hiányzó számokat mindenesetre pótolni fogjuk amíg a készlet tart. Belépő új tagok az utalvány szelvényén feltűnően jelezzék, hogy új tagok. 1919 január 1-től közgyűlési határozatunk értelmében a tagsági díj 10 korona. Dohány és cukor adományozásban csak azok részesülhetnek akik tagdíjaikat befizették. Minthogy az elmúlt évekről még igen sok tagdíj van hátralékban, kiadásaink pedig napról napra növekednek, kérjük tagtársainkat, hogy január hó végéig tagdíjaikat beküldeni szíveskedjenek, mert a közlönnyt csak a beküldött tagdíj ellenében küldhetjük.